

Dobrodošli!

ZA OČUVANJE I TUMAČENJE

Nacionalni spomenik utvrda Stanwix priča značajan dio složene priče u američkoj povijesti. Mnoge skupine i agencije, javne i privatne, u državi New York i širom istočnih SAD, rade s parkom da ispričaju aspekte dijeljene baštine te sačuvaju povezane povijesne lokacije. Da biste bolje razumjeli utvrdu Stanwix i povijest kolonijalne Amerike, posjetite partnerske lokacije, od povijesnih društava do državnih i nacionalnih parkova. Specifične informacije o partnerima parka se mogu dobiti od zaposlenika.

Centar za upravljanje kolekcijama i obrazovanje Marinus Willett, otvoren 2005. godine, rezultat je partnerstva između Službe za nacionalne parkove, Grada Rima, Okruga Oneida, Države New York i indijanskog naroda Oneida. Centar nudi uvode i izložbe za posjetitelje, kao i suvremeni porostor za pohranu više od 400.000 izložaka u kolekcijama muzeja parka.

Nacionalni spomenik utvrda Stanwix je jedan od skoro 400 parkova u Sustavu nacionalnih parkova. Služba za nacionalne parkove se brine za ta posebna mjesta koje je američki narod sačuvao tako da svi mogu doživjeti naše naslijeđe. Misija Službe za nacionalne parkove je sačuvati i štiti nacionalne i kulturne resurse za zadovoljstvo, inspiraciju i obrazovanje ove i budućih generacija. Posjetite www.nps.gov da biste saznali više o parkovima i programima Službe za nacionalne parkove u zajednicama Sjedinjenih Američkih Država.

RUTA ONEIDA, DESET KILOMETARA KOJI SU PROMIJENILI SJEVERNU AMERIKU

Tisuće godina stara je staza koja spaja rijeku Mohawk i Wood Creek služila kao ključna veza za ljude koji su putovali između Atlantskog oceana i jezera Ontario. Putnici su koristili ovu dobro utabanu rutu preko indijanskog teritorija Oneida da bi onima daleko prenosili robu i vijesti, kao i bolesti. Kad su Europljani došli, nazvali su ovu stazu ruta Oneida i započeli značajno razdoblje u američkoj povijesti - razdoblje kad su se narodi borili ne samo za kontrolu nad rutom Oneida, već i dolinom Mohawk, postojbinom Konfederacije šest naroda, kao i bogatim resursima sjeverne Amerike. U ovoj borbi je Utrvrda Stanwix odigrala ključnu ulogu.

Svjetski rat

Borba je počela u ljeto 1754. godine, kada su se francuske kolonijalne trupe i kolonijalne trupe Virdžinije sukobile u jugozapadnoj Pennsylvaniji te su započeli rat poznat kao Francusko-indijanski rat. Do 1756. godine se borba proširila na Europu, gdje je bila poznata kao Sedmogodišnji rat. Iste su godine Francuzi i njihovi saveznici američki Indijanci izvršili invaziju na dolinu Mohawk i započeli s uništavanjem britanskih utvrda uz rutu Oneida i njemačke nizine (Herkimer, N.Y.). Kad odgovor na to, britanski brigadni general John Stanwix je 1758. godine dobio naredbu da izgradi utvrdu na ruti Oneida. Utrvrda Stanwix je zaustavila francuske invazije te postala osnova za britanske kampanje.

Mir iz 1768. godine

Kad je Francusko-indijanski rat završio 1763. godine, Francuzi su Velikoj Britaniji ustupili svo zemljište u Sjevernoj Americi istočno od rijeke Mississippi na koje su polagali pravo. Američki su Indijanci, koji su tijekom rata bili saveznici Francuzima, postajali sve nezadovoljniji britanskom politikom te su protiv njih započeli rat za neovisnost. Pontiacova pobuna je rezultirala Kraljevskim proglasom iz 1763. godine, kojim se zabranilo naseljavanje Engleza zapadno od planinskog niza Appalachians. Da bi smirio sukobe između Indijanaca i britanskih doseljenika, Sir William Johnson, nadzornik za indijanska pitanja, je 1768. godine dogovorio mir u sada napuštenoj Utrvdi Stanwix, kojim Konfederacija šest naroda pristaje odustati od prava na zemlju istočno i južno od rijeke Ohio. To je naljutilo druga plemena koja su živjela na toj zemlji i utrlo put novim sukobima.

Pregled parka i stvari koje trebate znati zbog svoje sigurnosti

Za ulaz u utvrdu je potrebna kratka šetnja iz Centra Marinus Willett. Utrvdu okružuju tri kratke staze. Jedna slijedi dio rute Oneida. Druge dvije pomažu kod tumačenja opsade iz 1777. godine. Rendžeri parka vode redovito zakazane svakodnevne interpretivne programe, prosječnog trajanja 45 minuta. Provjerite vrijeme i lokaciju svih programa koji se taj dan nude s dežurnim rendžerom u centru za posjetitelje. Ovom parku mogu pristupiti ljudi s invaliditetom i mnogi su programi pristupačni onima s oštećenim vidom ili sluhom. Životinje u pratnji su dobrodošle u svim zgradama parka. Dostupno je osoblje za pružanje pomoći.

Kako je utvrda vjerna rekonstrukcija, postoje opasnosti za koje je potrebna vaša pribranost. Pod je u utvrdi i oko utvrde često oštar i neravan, stoga pažljivo hodajte. Mnogi dijelovi utvrde su napravljeni od drva; pazite na špranje. Držite djecu podalje od zidina i topa, te podalje od kamina i slijedite upute tijekom demonstracija oružja. U utvrdi ne postoji mogućnost piknika. Kućni ljubimci moraju biti na povodcu i moraju ostati izvan ulaza u zgrade. Pušenje nije dopušteno u zgradama; uključujući bilo gdje u utvrdi ili centru za posjetitelje.

KLJUČNI DOGAĐAJI U POVIJESTI UTVRDE STANWIX:

1758 – Britanci su sagradili utvrdu Stanwix, iz koje su postrojbe uspješno osvojile francuske utvrde u Kingstonu, Ontario (1758), Oswegu i Nijagaru (1759) te rijeku St Lawrence i Montreal (1760).

1768 – Sporazum o granici dogovoren u utvrdi Stanwix s plemenima Šest naroda otvara indijansku zemlju istočno i južno od rijeka Allegheny i Ohio za naseljavanje. Sporazum je razljutio druga plemena koja žive na toj zemlji.

1777 – Opsada utvrde Stanwix počinje 03. kolovoza. Gansevoort se kune da će zadržati utvrdu "do zadnjeg uda". St. Leger odbacuje opsadu nakon 21 dana jer se približavaju američka pojačanja.

Bitka u Oriskanyju, 6. kolovoza. Britanci i Indijanci iz zasjede napadaju 800 pripadnika milicije pod Nicholasom Herkimerom, sprječavajući pokušaj oslobađanja utvrde Stanwix. Postrojbe iz utvrde Stanwix napadaju kampove britanskih lojalista i Indijanaca.

1779 – Postrojbe koje vode generali John Sullivan i James Clinton uništavaju gradove Onondaga u srcu zemlje Šest naroda kao odmazdu za napade u dolini Mohawk. Indijansko neprijateljstvo se pojačava.

1784 – Mirom potpisanim u utvrdi Stanwix završava rat s onim plemenima Šest naroda koji su bili saveznici s Britancima tijekom rata, te ih prisiljava da se odreknu svih prava zapadno od New Yorka i sjeverno od rijeke Ohio.

1788 – Država New York postiže dogovore s plemenima Oneida i Onondagas u utvrdi Stanwix, te je dobila velike komade indijanske zemlje te je i federalnu vlast i indijansku suverenost time dovela u pitanje.

1790 – Pripadnici plemena Onondaga i Cayuga potvrđuju postignute dogovore o zemlji s državom New York u utvrdi Stanwix. Puno dobivene zemlje je prodano da bi se platili dugovi iz rata ili je dano vojnicima umjesto plaće.

Američki rat za neovisnost

Američki rat za neovisnost pokriva osmogodišnje razdoblje od Lexingtona i suglasnosti iz 1775. godine do mira u Parizu 1783. godine. 1776. godine, kad je Kontinentalni kongres debatirao o neovisnosti nacije, naredili su generalu Washingtonu da ponovno izgradi Fort Stanwix da bi se zaštitila sjeverozapadna granica nove nacije i da bi se osiguralo uporište za buduću ekspanziju na zapad. Utvrda je preimenovana u Utvrdu Schuyler (Fort Schuyler) u čast general-bojniku Philipu Schuyleru, zapovjedniku sjevernog sektora vojske.

1777: Prekretnica u ratu

U ljeto 1777. godine je britanski potporučnik Barry St. Leger (s privremenim činom generala brigadira) vodio vojsku u dolinu Mohawk kao dio plana general-bojnika Johna Burgoyne da kontrolira državu New York. Ta se vojska sastojala od oko 800 britanskih, njemačkih i kanadskih vojnika odanih Britaniji te 800 ratnika američkih Indijanaca s područja New Yorka i Velikih jezera. Kako su otkrili da je Fort Stanwix dobro utvrđen s oko 800 kontinentalnih vojnika pod komandom pukovnika Petera Gansevoorta, St. Leger je izvršio opsadu utvrde 3. kolovoza.

6. kolovoza su miliciju okruga Tryon pod komandom generala brigadira Nicholasa Herkimera, koja je bila na putu da pomogne Utrdi Stanwix, iz zasjede napali britanski lojalisti i Indijanci blizu Oneidskog sela Oriska. Bitka u Oriskanyju, koja je natjerala miliciju da se povuče, odvijala se između članova obitelji, prijatelja i susjeda. Pripadnici Konfederacije šest naroda su se također borili jedni protiv drugih, prekidajući mir koji ih je povezivao stoljećima. Tijekom bitke je potporučnik Marinus Willett, Gansevoortov zamjenik, vodio proboj iz utvrde i zarobio brojne neprijateljske zatvorenike, uništio njihove kampove i doveo 21 kola potrepština u utvrdu. Opsada je završila 23. kolovoza, kada su kontinentalci pod generalbojnikom Benedictom Arnoldom došli i pojačali garnizon utvrde. Pobjeda u Fort Stanwixu, skupa s porazom Burgoyne i predajom u Saratogi, dovela je izravno do saveza između SAD-a, Francuske i Nizozemske.

Kampanja Saratoga, lipanj - listopad 1777

Kampanja Saratoga je bila zamisao generalbojnika Johna Burgoyne, koji je vjerovao da se Američka revolucija može završiti diobom kolonija po rijeci Hudson. Njegov je plan bio napredovati južno iz Kanade, uz jezero Champlain, osvojiti utvrdu Ticonderoga i zatim marširati prema jugu uz Hudson do Albanyja. Tamo bi se pridružili Sir Williamu Howeu koji bi napredovao prema sjeveru iz grada New Yorka i Barryju St Legeru koji je dolazio istočno uz rijeku Mohawk. Međutim, Howe se upustio u pohod za osvajanje Philadelphije i nikad nije došao do Albanyja, pa je St Leger ostao zarobljen u uzaludnoj 21-dnevnoj opsadi Fort Stanwixa te je bio prisiljen vratiti se u Kanadu.

Nakon osvajanja Ticonderoge s lakoćom i brzinom koji su potresli moral patriota, Burgoyne je nastavio svoj marš prema jugu i pobijedio američke trupe kod

Hubbardtona te je utvrde Anne i Edward natjerao na evakuaciju. Zatim mu je sreća okrenula leđa. Postrojbu Hesijanaca (njemački plaćenici) koje je poslao da napadnu Bennington su porazile postrojbe pod generalbojnikom Johnom Starkom i potporučnikom Sethom Wernerom. Napredujući prema jugu, Burgoyne je prešao Hudson i zaustavio svoje postrojbe blizu današnjeg Stillwatera u državi New York, gdje su Amerikanci pod vodstvom Horatia Gatesa, koji je zamijenio Philipa Schuylera kao američki zapovjednik, zauzeli položaj na Bemis Heightsu. Burgoyne se pokušao probiti kroz američke linije kod Freemanove farme (19. rujna) i Bemis Heightsa (7. listopada). Oba pokušaja su završila neuspjehom, a britanski zapovjednik, našavši se pred brojnijim neprijateljem i u okruženju, bez mogućnosti povlačenja, predao se 17. listopada 1777. godine.

Arogantni mir

Američki rat za neovisnost je završio 1783. godine, ali su se Sjedinjene Američke Države i američki Indijanci nastavili boriti. Da bi se završio rat u New Yorku, SAD su dogovorile Mir iz utvrde Stanwix s Konfederacijom šest naroda 1784. godine. Sjedinjene Američke Države su diktirale uvjete mira, uzeli su taoce među američkim Indijancima dok se nisu vratili svi ratni zarobljenici, te su prisilili predstavnike iz Šest naroda da potpišu mir. Šest naroda je također bilo prisiljeno ustupiti prava na zemlju državi Ohaio i u zapadnoj Pennsylvaniji, što je obnovilo ekspanziju na zapad. Osim toga, američki Indijanci su priznati kao pripadnici suverenih naroda unutar granica SAD-a. Mir iz 1784. godine je izravno doveo do Američko-indijanskog rata u državi Ohaio u 1780-ih i 90-ih godina.

Sporazumi i vijeća iz 1788. i 1790. godine

Nakon Američke revolucije, lokacija Utrve Stanwix se i dalje koristila za američko-indijanske odnose. Četiri dogovora o zemlji su dogovorena ovdje između države New York i plemena Oneida, Onondaga i Cayuga bez odobrenja federalne vlade. Ti su dogovori o zemlju kasnije priznati u federalnom Sporazumu Canandaigue iz 1794. godine. Svakog 1. lipnja su godinama nakon toga pripadnici plemena Oneida, Onondaga i Cayuga dolazili u utvrdu Stanwix s predstavnicima iz države New York da prime godišnju naknadu za zemlju. To je na zemlji koja je otvorena dogovorima između američkih Indijanaca i države New York omogućilo kopanje kanala, što je na kraju dovelo do otvaranja kanala Erie 1827. godine.

Sporazum iz 1784. godine s Konfederacijom šest naroda

FOTOGRAFIJE: NACIONALNI ARHIVI SAD

Vodič kroz strukture utvrde:

Utvrda Stanwix danas izgleda vrlo slično onome kako je izgledala tijekom Američke revolucije. Grad Rim i Služba za nacionalne parkove su se udružili da izgrade vjernu repliku izvorne utvrde iz 1776. godine, koristeći mnoge izvorne planove i dokumente. Zgrada sjedišta, stražarnice, ulaz, nužnik i revelin, međutim, nisu rekonstruirani. Brojevi na ilustraciji na mapi ture, povezani s tekstom pod brojem ispod, označavaju osnovne dijelove utvrde; oznake označavaju tehničke elemente opisane u sljedećem pojmovniku:

Berma – Uski prostor između parapeta i jarka, napravljen da bi se zemlja odronjavala u jarak.

Bedem – projektirani kutovi utvrde.

Kazamat – Građevine od brvna napravljene uz unutarnje zidove utvrde da bi se čuvale potrepštine ili da bi u njima boravili ljudi.

Natkriveni prolaz – vrsta ceste koja prolazi oko jarka i zaštićena je malim parapetom koji tvori glasija. Koristila se za micanje lake artiljerije i postrojbi po utvrdi.

Zid bedema – dio utvrde koji spaja utvrđene bedeme.

Jarak – iskopina oko dijela ili svih zidova utvrde da bi se spriječilo napredovanje napadača.

Ambrazura – Otvor u parapetu kroz kojeg je pucano iz topa. Kutovi koji se šire su omogućavali pucanje u širokom luku.

Horizontalne palisade – Palisada našiljenih drvenih koičeva usmjerenih horizontalno prema van s grudobrana da bi se spriječilo da neprijatelj iznenada zauzme utvrdu.

Glasija – lagano nakošena zemljana tvorevina oko utvrde koja se proteže od pokrivene ceste prema okolnoj zemlji.

Parapet – grudobran podignut iznad bedema da zaštiti vojnike u utvrdi i da služi kao štit od neprijateljske vatre.

Stražarnica – mala struktura sagrađena iznad parapeta svakog bastiona da štiti stražare tijekom lošeg vremena.

Otkrivanje utvrde:

1 – Centar Willett. Počnite ovdje da biste se upoznali s utvrdom Stanwix i Američkom revolucijom u dolini Mohawk. Istražite interaktivne programe, kupite jedinstvene darove i suvenire.

2 – Pokretni most. Nije poznato kakvu je vrstu pokretnog mosta imala utvrda Stanwix. U to je vrijeme obično korištena ova vrsta. Radeći na principu protuteže, utezi od 550 kg na svakoj strani, a koje pokreće ljudska snaga, bi se valjali niz šine da bi se most podigao gore. Da bi se spustio most, vjeruje se da su korišteni teški stupovi da bi se most gurnuo dolje dok masa mosta ne bi gurnula utege nazad do vrha šina.

3 – Jugoistočni kazamat. Ova se građevina koristila kao vojarna. Ime pored vrata (Jansen) označava zapovjednika postrojbe. U dugim krevetima ispunjenim slamom, koji se zovu "kolijevke", spavalo je od 10 do 12 muškaraca jedan pored drugog.

4 – Jugoistočni bastion. Pekara utvrde se nalazila ispod ovog bastiona. Kruh je bio osnovni sastojak prehrane vojnika i svaki je vojnik dnevno trebao dobiti 450 g kruha ili brašna. Veliki otvor u zidu bastiona je bio ulaz u nužnike (toalet), koji nisu rekonstruirani.

5 – Spremište. Ova zgrada je izvorno korištena kao mjesto za pohranu potrepština i možda je sadržavala i sobu vojnog intendanta. Danas se javni zahodi nalaze ovdje.

6 – Istočne vojarne. Ovaj je kompleks sadržavao oskudno opremljene prostorije časnika, kantinera, vojnika pod zapovjedništvom DeWitta i Bleekera i prostorije nižih časnika.

7 – Ulaz. Ulaz (kapija), uobičajen za utvrde poput utvrde Stanwix, koji je korišten za tajno kretanje malih postrojbi vojnika iz utvrde da bi, između ostalog, dopunili zalihe vode iz potoka odmah izvan utvrde. Potporučnik Willett ga je koristio za šunjanje kroz britanske linije da dobije pomoć tijekom opsade. Kazamati na obje strane ulaza su služili kao vojarne za vojnike.

8 – Sjeveroistočni bastion. U vrijeme opsade, ovaj bastion nije bio dovršen. Zbog te su slabosti Britanci koncentrirali operacije ranih stadija opsade na to mjesto. Britanski topovi su postavljeni oko 550 metara prema sjeveru, otprilike gdje danas u daljini stoji visoka crvena zgrada. Glavni kamp St. Legerove vojske je bio odmah iza tog mjesta.

9 – Prostorije časnika. Kombinacija nedostatka mjesta i kreveta je često dovela do ovdje opisane situacije: jednostavnih vojničkih kreveta i malo tog od namještaja na kakav su časnici bili navikli. Tijekom opsade, ovaj prostor je možda dijelio od četiri do osam časnika.

10 – Prostorije časnika artiljerije. Tijekom opsade, u ovim je prostorijama obitavao kapetan-pukovnik Joseph Savage, koji je naređivao artiljerijskoj jedinici od 30 ljudi, sastavljenom većinom od ljudi iz država Massachusetts i Connecticut.

11 – Prostorije zapovjednika. Pukovnik Peter Gansevoort je obitavao u ovoj sobi kao u prostorijama zapovjednika, te su vjerojatnije su bile bolje opremljene. Gansevoort je također imao bolji izbor hrane, pisao je o tome da je jeo "teletinu, golubove i ribu raznih vrsta."

12 – Soba za sastanke/blagovaonica. Tijekom dana su ove prostorije služile i kao ured za poručnika Gansevoorta i soba za sastanke za časnike. Navečer se mogla koristiti kao blagovaonica za časnike i mjesto za njihova društvena okupljanja.

13 – Časničke prostorije. Sobu ove veličine je obično dijelilo dvoje do troje časnika. Prazna soba predstavlja kako su prostorije utvrde mogle izgledati kad su se garnizoni prebacivali iz jedne regimente u drugu.

14 – Prostorija s ognjištem. Izvorno prostorija časnika, ova soba sada čuva temelje i izvorni kamin otkriven tijekom arheoloških iskapanja 1970.-ih godina.

15 – Sjeverozapadni bastion. Skladište koje se nalazilo ispod ovog bastiona je bio cilj operacija tijekom opsade kad su Britanci pokušavali uništiti zalihe baruta utvrde.

16 – Zapadni kazamat. Izvorno je i on služio kao vojarna i bio opremljen krevetima prikazanim u Jugoistočnom kazamatu.

17 - Zapadne vojarne. Izvorno je i ovo služilo za smještaj vojnika pod naredbom kapetana Gregga. Danas ova građevina služi kao rendžerska postaja i nudi kratki film o tome kakav je Amerikancima bio život tijekom Revolucije.

18 – Sjeverozapadni bastion. Ispod ovog bastiona, na kojem trenutno stoji stijež, leži privremena bolnica gdje su liječeni vojnici. Prikazani su mnogi medicinski instrumenti.

19 – Jugozapadni kazamat. Ovo je područje služilo za smještaj civilnih radnika utvrde. Trenutno su u njemu smješteni uredi parka i nije otvoren za javnost.

National Park Service
U.S. Department of the Interior

Fort Stanwix National Monument
112 E Park Street
Rome, NY 13440

EXPERIENCE YOUR AMERICA™

SVI PUTOVI VODE U RIM

Utvrda Stanwix se nalazi u centru grada Rome, N.Y., na uglu ulica James Street i Erie Boulevard. Centar Willett i utvrda su otvoreni svaki dan od 9:00 do 17:00, osim Dana zahvalnosti (S.A.D.), 25. prosinca i 1. siječnja. GPS adresa koja vodi do centra za posjetitelje je: 100 North James Street, Rome, NY 13440. Sve veće državne ceste koje idu kroz grad Rome (26, 46, 49, 69, 365, i 90) će vas dovesti do Spomenika. Da biste došli do Romea preko ceste New York Thruway (90), izađite na izlazu 32 kod Westmorelanda u državi N.Y., i slijedite znakove do centra Romea. Gradski parking je dostupan unutar lokacije Spomenika. Autobusni terminal u Ulici Liberty se nalazi približno dvije ulice od zgrade. Amtrakova željeznička stanica se nalazi u Ulici Martin, 1,5 km od lokacije. Najbliža komercijalna zračna luka je u gradu Syracuse, N.Y.

Za više informacija:

Adresa:
National Park Service
Fort Stanwix National Monument
112 E Park Street
Rome, NY 13440
USA

Telefonsko broj:
1-315-338-7730

Internetska stranica:
www.nps.gov/fost
www.nps.gov/revwar
www.nps.gov

